

Література:

1. Ващенко О. М. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Другий цикл навчання: 3-4 класи: навч.-метод. посіб. / уклад. О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, К. А. Романенко ; за заг. ред. О. М. Докуніної. Київ : Літера, 2017. 80 с.
2. Ващенко О. М., Колесник М. М. Організація і методика проведення динамічних перерывов в початковій школі. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*. 2019. № 44. С. 124-126.
3. Динамічні перерви. 1-2 класи. / упоряд. В. П. Поро-щук. Харків : Основа, 2018. 221 с.
4. Дубогай О. Навчання в русі: Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі. Київ : Шкільний світ, 2005. 112 с.
5. Зроби паузу! 5 ідей для веселої перерви у школі URL : <https://nus.org.ua/articles/zroby-pauzu-5-idej-dlya-veseloyi-perervy-u-shkoli/>. (дата звернення: 25.02.2020).
6. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України; Стандарт, Вимоги, План від 21.02.2018 р. № 87. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p>. (дата звернення: 25.02.2020).
7. Тютій Я. В. Здоров'язберігаючі технології та їх використання у початковій школі. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 19-20 квітня 2018 р.) / за ред. О. А. Голюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2018. Вип. 7. С. 264-267.

Міхно О. П., Матвійчук О. Є.

НОВЕ «ЖИТТЯ» МЕТОДИКИ МАРІЇ МОНТЕССОРІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ)

Сьогодні ім'я Марії Монтессорі відоме, напевно, кожному, а її педагогічний метод затребуваний в усьому світі. Багато педагогів і батьків відзначають, що діти, які відвідували Монтессорі-групи, краще за інших однолітків вміють зосереджуватися, швидше починають читати і писати, стають самостійними, творчими особистостями і домагаються чудових результатів у найрізноманітніших сферах життя. Для України, яка проводить реформу освіти, усі педагогічні інновації є актуальними, а перевірений часом досвід кращих світових методик цікавить усіх педагогів-практиків. Це й спонукало Педагогічний музей України та Інститут післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка в рамках спільного соціального освітнього проєкту «Педагогіка дитинства: нове життя «старих» методик навчання і виховання» (у форматі інтерактивних лекцій та педагогічних консультацій для всіх охочих) організувати та провести захід «Методика Марії Монтессорі: допоможи мені це зробити самому!». Варто зазначити, що основною ідеєю проєкту було визначено інформувати педагогічних працівників, студентів, батьківську

група про сучасний розвиток дитини за допомогою ефективних методик, які набули певної популярності, із плином часу не втратили своєї актуальності, різних систем навчання і виховання, педагогічних технологій, методів та засобів навчання і виховання в Україні та світі [2].

Анонс заходу було розміщено на офіційній сторінці Педагогічного музею України в соціальній мережі Фейсбук та на сайті «Музейний простір України»: <http://prostir.museum/ua/event/5843>. Тема заходу викликала значний інтерес у вчителів та батьків, які зібрались дізнатись про основні педагогічні ідеї Марії Монтесорі та її концепцію навчання та виховання, збагатитися знаннями про сучасне використання методики Монтесорі, спробувати відчувати себе в ролі дитини та в ролі педагога у створенні Монтесорі-середовища в навчальному закладі, поспілкуватись та переглянути міні-виставку книг і статей, фото та ілюстрацій, присвячену Марії Монтесорі. Ведучими заходу стали Монтесорі-педагоги та адміністрація навчально-виховного комплексу «Школа І ступеню-дошкільний навчальний заклад «Україна Монтесорі Інтернешнл-УМІ» (м.Київ); викладачі Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Оскільки зацікавленість до тем соціально-освітнього проекту залишалась і після його завершення, було прийнято рішення надати доступ до матеріалів проекту усім віртуальним відвідувачам музею, а це на сьогодні понад 6 тисяч осіб, тому з квітня 2020 року на сайті музею було запущено онлайн-проект «Педагогічні рефлексії», де було розміщено матеріали заходу, присвяченого ідеям Марії Монтесорі (<https://cutt.ly/afClynP>).

Через певний час і Державна науково-педагогічна бібліотека України ім.В.О.Сухомлинського (відділ педагогічного джерелознавства та біографістики), з якою музей поєднують тісні партнерські стосунки, запустила в соціальній мережі Фейсбук онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: видатні педагоги-ювіляри». Одна із тем проекту присвячена Марії Монтесорі, зокрема розміщено повнотекстовий електронний варіант статті «Самовиховання і самонавчання в початковій школі» (<https://cutt.ly/AfClzun>)

Варто зазначити, що робота Педагогічного музею України з популяризації спадщини вітчизняних та зарубіжних педагогів є традиційним напрямом діяльності з часів заснування музею на початку минулого століття. У 1901 році метою створеного Педагогічного музею було «дати працівникам нижчої і середньої школи можливість наочно, на зразках чи друкованих джерелах ознайомлюватися з найкращою постановкою навчально-виховної справи, а також з історією школи та її сучасним станом в Росії і закордоном, сприяти нагальним практичним потребам викладання, з іншого – забезпечити теоретичну, наукову розробку навчально-виховних питань» [2].

Цікавим періодом в історії музею стали 1917-1918-ті роки, коли в його стінах проходили I і II Всеукраїнські з'їзди учителів, в резолюціях яких були окреслені основні напрями дерусифікації та українізації школи. 7 листопада 1917 р. в конференц-залі Педагогічного музею урочисто відкрито

Українську педагогічну академію, метою якої було теоретичне та методичне забезпечення оновлення процесу системи освіти на основі врахування реалій життя, а також змісту освіти, аналіз світових тенденцій розвитку педагогічної науки і практики. А в ніч з 24 на 25 січня 1918 р. в тій же залі музею було проголошено Універсал про незалежність України. У приміщенні музею відбувалися урочистості, присвячені відкриттю різних освітніх установ, працювало Бюро Всеукраїнської вчительської спілки, де головою була видатна українська педагогиня Софія Русова, розміщувалась редакція журналу «Вільна українська школа». Як відомо, саме С. Русова була послідовницею М. Монтесорі. Основні педагогічні ідеї М. Монтесорі та С. Русової тісно пов'язані між собою у своїх напрямках та задачах. Індивідуальний підхід до навчання та виховання, свобода вибору діяльності, розвиток самостійності, любов до праці та порядку у Марії Монтесорі доповнюють та збагачують принципи Софії Русової: духовне та національне виховання, гуманізм, народність, природовідповідність, відродження духовної спадщини українського народу, виховання поваги до традицій, обрядів, свят, до рідної мови. І в центрі уваги знаходиться дитина з її особливостями та менталітетом [1].

Сучасний Педагогічний музей України – це інтерактивний простір, де проводяться не лише екскурсії, а й проходять різноманітні заходи, семінари, конференції з музейної педагогіки, виставки, реалізуються освітні програми. Стрімке нарощення інформації та її миттєве поширення сучасними засобами комунікації посприяло активізації роботи музею щодо формування власних інформаційних ресурсів, які б ефективно конкурували в строкатому і насиченому гуманітарному інформаційному полі і водночас сприяли поширенню серед якнайширшої аудиторії ідей вітчизняних та світових педагогів. Співробітниками музею підготовлено віртуальні виставки, онлайн-проекти, йде активне залучення візуальних джерел, яке можна розглядати як відповідь на потребу читаючої публіки в більш «зримій» і емоційно насиченій картині історії освіти. У фондах Педагогічного музею зберігаються публікації та книги Марії Монтесорі, а також праці дослідників її педагогічної системи (http://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/145_rokiv_montessori/). Тісні контакти склались у співробітників музею з навчальними закладами, які втілюють ідеї Марії Монтесорі у своїй діяльності, зокрема з навчально-виховним комплексом «Школа І ступеню-дошкільний навчальний заклад «Україна Монтесорі Інтернешнл-УМІ» (м.Київ). Варто зазначити, що в цьому навчальному закладі не лише здійснюють навчальну діяльність з дітьми, але й готують сертифікованих Монтесорі-педагогів (ТЕР 0-6). Цей курс сертифікований Нідерландською Монтесорі-Асоціацією («NMV»), яка була заснована в 1917 р. Учасники та тренери під час навчання мають можливість переглянути презентацію та ознайомитись із творчим доробком Марії Монтесорі, представленому у Педагогічному музеї України. На базі музею проводять лекційні заняття із слухачами курсів підвищення кваліфікації, де крім оглядин експозиції музею освітяни м. Києва мають змогу ознайомитись із літературою з фондів музею, погортати видання, які входять до наукового об'єкта «Колекція

стародруків Педагогічного музею України», що становить національне надбання. І завжди значний інтерес у педагогів саме до спадщини Марії Монтессорі, якій ми зобов'язані появою основних принципів сучасної педагогіки. На порталі дистанційного навчання Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка за адресою <http://e-learning.ipro.kubg.edu.ua/> розміщено дистанційний модуль для усіх охочих на тему «Педагогіка дитинства: нове життя «старих» методик навчання і виховання», серед яких значне місце посідають матеріали про історико-педагогічну спадщину Марії Монтессорі та сучасність, в тому числі із фондів Педагогічного музею України.

Отже, незважаючи на плин часу, ідеї італійської педагогині є актуальними й сьогодні, викликають зацікавлення педагогічної та батьківської спільноти по всій Україні. Педагогічний музей України не лише зберігає у своїх фондах матеріали про життя та творчість Марії Монтессорі, але й надає нове «життя» її методиці, узагальнюючи концептуальні засади Монтессорі- педагогіки та висвітлюючи шляхи практичної реалізації її гуманістичної спадщини в руслі сучасних соціально-освітніх трансформацій.

Література:

1. Міленіна Г. С. Відродження педагогічних ідей вільного виховання С. Русової і М. Монтессорі в сучасній педагогічній практиці. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 1. С. 90-95.
2. Міхно О.П., Матвійчук О.Є. Підсумки реалізації музейного соціального проекту “Педагогіка дитинства: нове життя “старих” методик навчання і виховання” (вересень 2017 – червень 2018 р.). *Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи. Матеріали шостої науково-практичної конференції (26-27 вересня 2018 р.)* /Національний Києво-печерський історико-культурний заповідник. К.: Талком, 2018. С.58-62.

Моспан О. В.

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА МАРІЇ МОНТЕССОРІ. ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ

Філософія виховання М.Монтессорі заснована на власних спостереженнях за дітьми, гуманістичних традиціях Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Ф. Фребеля, які визнавали особливу значущість уродженого потенціалу дитини, її здатності розвиватися в атмосфері свободи й любові. Своєрідність цієї педагогічної філософії полягає в тому, що дитинство є не просто періодом життя, а специфічним періодом життя людини і що дорослий залежить від дитини настільки, наскільки дитина залежить від нього. М. Монтессорі вірила у безмежні можливості дитини, яка «вступає до світу, щоб відновити людство», вважала, що дитина володіє унікальною здатністю до самобудівництва. Аналізуючи цей феномен, педагог дійшла висновку: ще до народження дитина отримує духовний зародок – модель